

Biblioteka Policjanta Prewencji

Artur Sanecki

**ZABEZPIECZENIE MIEJSCA ZDARZENIA
DO CZASU OGLĘDZIN**

(materiał dydaktyczny)

Według stanu prawnego na kwiecień 2011 roku

SŁUPSK 2011

**Materiał opracowany w Zakładzie Służby Kryminalnej Szkoły Policji
w Słupsku**

Korekta i redakcja językowa: Grażyna Szot

Redakcja techniczna: Zenon Trzeciński

Projekt okładki: Marcin Jedynak

Fotografie: zbiory Zakładu Służby Kryminalnej Szkoły Policji w Słupsku

Druk: Andrzej Block

Zatwierdzam i wprowadzam
do użytku jako materiał dydaktyczny

ZASTĘPCA KIEROWNIKA
Zakładu Służby Kryminalnej

podinsp. Dorota Przypolska-Przybysz

Wydawnictwo Szkoły Policji w Słupsku
Wydanie III
Słupsk 2011

Spis treści

Wstęp	5
1. Przyjmowanie i przekazywanie informacji	7
1.1. Pojęcie informacji	7
1.2. Źródła informacji o przestępstwie	7
2. Zabezpieczenie miejsca zdarzenia do czasu oględzin	9
2.1. Pojęcie miejsca zdarzenia	9
2.2. Pojęcie zabezpieczenia miejsca zdarzenia	10
2.3. Formy zabezpieczenia miejsca zdarzenia	11
2.4. Czynności policjanta zabezpieczającego miejsce zdarzenia do czasu ogłędzin	12
3. Czynności policjanta na miejscu wybranych zdarzeń	14
4. Dokumentowanie czynności zabezpieczających	19
5. Udzielanie informacji przedstawicielom środków masowego przekazu	20
Załącznik	21
Wykaz fotografii	22
Bibliografia	23

Ta strona jest pusta

Wstęp

Zabezpieczenie miejsca zdarzenia do czasu oględzin jest bardzo ważną, choć czasami niedocenianą czynnością: pozwala na uzyskanie obszernego materiału dowodowego, a w konsekwencji umożliwia bardziej szczegółowe wyjaśnienie sprawy. Od prawidłowego zabezpieczenia miejsca zdarzenia zależy wynik dalszych czynności procesowych, a przede wszystkim oględzin. Podejmując czynności zabezpieczające, należy pamiętać, iż każde zdarzenie jest inne i do każdego należy podchodzić w sposób profesjonalny i z jednakowym zaangażowaniem.

Niniejszy materiał przedstawia czynności zabezpieczające miejsce zdarzenia, ich podstawy prawne i zasady dokumentowania. Na jego podstawie słuchacze różnych kursów będą mogli poszerzać swoją wiedzę w tym zakresie.

Ta strona jest pusta

1. Przyjmowanie i przekazywanie informacji

1.1. Pojęcie informacji

Informacja (*łac. informatio*) – element wiedzy, przekazywany komuś za pomocą języka lub innego kodu; także to, co w danej sytuacji może dostarczyć jakiejś wiedzy; wiadomość, komunikat, wskazówka¹.

Informacja to wszelkie dane o świecie zewnętrznym, jakie otrzymujemy zarówno drogą bezpośrednią przez oddziaływanie przedmiotów i zjawisk na nasze organy zmysłowe, jak i drogą pośrednią poprzez podawany przez człowieka opis jakiegoś stanu rzeczy.

1.2. Źródła informacji o przestępstwie

Źródła informacji o przestępstwie można podzielić na:

- 1) **wewnętrzne** (własne), które obejmują:
 - a) informacje uzyskane w ramach czynności administracyjno-porządkowych (np. kontrole pojazdów, służba patrolowa),
 - b) informacje uzyskane w ramach czynności operacyjno-rozpoznawczych (np. obserwacja, wywiad, współpraca z osobowymi źródłami informacji),
 - c) informacje uzyskane z innych prowadzonych spraw, a także z różnego rodzaju kartotek i rejestrów (np. KCIK²),
- 2) **zewnętrzne**, które obejmują:
 - a) informacje od osób pokrzywdzonych, świadków zdarzeń, wynikające z:
 - obowiązku prawnego zawiadomienia o przestępstwie (art. 240 § 1 k.k.),
 - obowiązku prawnego zawiadomienia o przestępstwie instytucji (art. 304 § 2 k.p.k. i art. 231 k.k.),
 - obowiązku społecznego zawiadomienia o przestępstwie (art. 304 § 1 k.p.k.),
 - b) samooskarżenia,
 - c) zawiadomienia organów kontrolnych i inspekcyjnych (NIK, PIP i in.),
 - d) informacje ze środków masowego przekazu,
 - e) anonimy,
 - f) skargi i wnioski.

Obowiązek prawny zawiadomienia o przestępstwie

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny

Art. 240. § 1. Kto, mając wiarygodną wiadomość o karalnym przygotowaniu albo usiłowaniu lub dokonaniu czynu zabronionego określonego w art. 118, 127, 128, 130,

¹ B. Dunaj (red.), *Słownik współczesnego języka polskiego*, Warszawa 1996, s. 322.

² KCIK – Krajowe Centrum Informacji Kryminalnych.

134, 140, 148, 163, 166 lub 252, nie zawiadamia niezwłocznie organu powołanego do ścigania przestępstw, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Prawny obowiązek zawiadomienia o przestępstwie został nałożony na wszystkich obywateli. Każda osoba, która uzyska wiarygodną informację o przestępstwach takich, jak: eksterminacja (art. 118 k.k.), zamach stanu (art. 127 i 128 k.k.), szpiegostwo (art. 130 k.k.), zamach na życie Prezydenta RP (art. 134 k.k.), dywersja (art. 140 k.k.), zabójstwo (art. 148 k.k.), sprowadzenie niebezpieczeństwa powszechnego (art. 163 k.k.), piractwo (art. 166 k.k.), wzięcie zakładnika (art. 252 k.k.), jest zobligowana do poinformowania o tym fakcie organu powołanego do ścigania przestępstw. W przypadku niedopełnienia tego obowiązku osoba naraża się na odpowiedzialność karną.

Przepis uchyla tajemnicę dziennikarską i lekarską. Obowiązek ten nie obejmuje zaś adwokata, który uzyskał wiadomość w związku z udzielaniem pomocy prawnej, oraz duchownego, gdy dowiedział się o przestępstwie podczas spowiedzi³. Obowiązek prawny zawiadomienia o przestępstwie obejmuje nie tylko dokonanie, ale również inne formy stadialne: przygotowanie i usiłowanie.

Obowiązek społeczny zawiadomienia o przestępstwie

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego

Art. 304. § 1. Każdy dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję. Przepis art. 191 § 3 stosuje się odpowiednio.

Społeczny obowiązek zawiadomienia przez obywatela organów ścigania o przestępstwie ściganym z urzędu nie rodzi skutków prawnych, jednak stanowi podstawę do oceny postawy osoby w kategorii norm moralnych. Obowiązek ten jest odwołaniem się do świadomości prawnej i osobistego zaangażowania obywateli w walkę z przestępczością oraz naruszaniem porządku publicznego⁴.

Obowiązek prawny zawiadomienia o przestępstwie instytucji

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego

Art. 304. (...)

§ 2. Instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję oraz przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa.

³ M. Betlejewski, *Zabezpieczenie miejsca zdarzenia*, [w:] W. Kędziński (red.), *Technika kryminalistyczna*, t. 1, Szczytno 2007, s. 66.

⁴ Tamże, s. 65.

Obowiązek prawny zawiadomienia o fakcie popełniania przestępstwa ściganego z urzędu spoczywa na instytucjach państwowych, samorządowych, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa. Są one zobligowane do poinformowania o tym fakcie prokuratora lub Policję.

Tak więc funkcjonariusz publiczny, który nie dopełni tego obowiązku, może w związku z tym ponieść odpowiedzialność karną z art. 231 k.k.⁵

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny

Art. 231. § 1. Funkcjonariusz publiczny, który, przekraczając swoje uprawnienia lub nie dopełniając obowiązków, działa na szkodę interesu publicznego lub prywatnego, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w § 1 w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej,

podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 działa nieumyślnie i wyrządza istotną szkodę,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 4. Przepisu § 2 nie stosuje się, jeżeli czyn wyczerpuje znamiona czynu zabronionego określonego w art. 228.

Na organach państwowych i samorządowych ciąży także obowiązek podjęcia niezbędnych czynności do czasu przybycia przedstawicieli odpowiednich organów ścigania. Polega to na zabezpieczeniu miejsca zdarzenia i podjęciu działań mających na celu zabezpieczenie śladów i innych dowodów przestępstwa przed zniekształceniem lub utratą.

2. Zabezpieczenie miejsca zdarzenia do czasu oględzin

2.1. Pojęcie miejsca zdarzenia

W postępowaniu karnym organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości interesują się zdarzeniami, które odznaczają się prawdopodobnymi cechami przestępstwa. Zdarzenie jako fakt (zjawisko, zachowanie się lub inne zaszłości), któremu na podstawie pierwszych informacji można przypisać cechy przestępstwa, jest przedmiotem wykrywania⁶.

⁵ J. Gašiorowski, *Oględziny miejsca zdarzenia. Aspekty prawne i kryminalistyczne*, Katowice 2005, s. 30.

⁶ T. Hanausek, *Zarys teorii wykrywania*, cz. 1, Warszawa 1978, s. 71.

Miejsce zdarzenia – to obszar (przestrzeń), gdzie doszło do przestępczego działania człowieka lub zaistniało jakieś zjawisko, w wyniku którego zaistniały zmiany w obiektywnej rzeczywistości – powstały ślady kryminalistyczne⁷. Będzie to zatem:

- miejsce dokonania (popęlnienia) przestępstwa,
- miejsce zaistnienia jakiegoś skutku, np. śmierci człowieka, uszkodzenia ciała, pożaru, zaboru mienia, kolizji drogowej,
- teren (obszar) przyległy, otaczający miejsce popełnienia przestępstwa,
- droga przyścia sprawcy na miejsce przestępstwa i odejścia z niego,
- miejsce ukrycia się osoby (sprawcy),
- miejsce ukrycia zwłok,
- miejsce porzucenia lub ukrycia przedmiotów (narzędzi) użytych do popełnienia przestępstwa lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa,
- miejsce, gdzie czyniono przygotowania do popełnienia przestępstwa, itp.

Hanausek definiuje miejsce zdarzenia jako „wycinek przestrzeni bądź pomieszczenia lub całe pomieszczenie, w którym mogą się znajdować ślady lub inne rzeczowe źródła informacji o określonym zdarzeniu, jego przebiegu, osobach w nim uczestniczących oraz o rolach, jakie osoby te odegrały w tym zdarzeniu”⁸.

Używanie ogólnego określenia „miejsce zdarzenia” uzasadnione jest względami praktycznymi, ponieważ policjanci z chwilą przybycia na miejsce mogą mieć trudności z oceną zdarzenia oraz określeniem, czy zdarzenie to wyczerpuje znamiona przestępstwa. Dopiero na dalszym etapie, po wykonaniu wstępnych czynności, można stwierdzić, czy mamy do czynienia z przestępstwem, czy też nie.

2.2. Pojęcie zabezpieczenia miejsca zdarzenia

Zabezpieczenie miejsca zdarzenia – to „zespół różnych czynności zmierzających do ochrony tego miejsca przed niepożądanym działaniem człowieka oraz do zabezpieczenia śladów i dowodów przed zatarciem lub utratą, zniszczeniem, a także działań mających na celu ujawnienie źródeł informacji o zdarzeniu i osobach z nim związanych oraz przerwanie zdarzenia i zapobieżenie dalszym jego skutkom”⁹. Tak więc zabezpieczenie miejsca zdarzenia obejmuje:

- przerwanie zdarzenia, łagodzenie jego skutków,
- niedopuszczenie osób postronnych do miejsca zdarzenia,
- zabezpieczenie śladów i dowodów przestępstwa przed utratą lub zniekształceniem,
- ujawnienie źródeł informacji o zdarzeniu i osobach w nim uczestniczących.

⁷ St. Czerw, *Kryminalistyczne badanie miejsca zdarzeń*, [w:] W. Kędziński (red.), *Technika kryminalistyczna*, t. 1, Szczytno 1993, s. 73.

⁸ T. Hanausek, *Kryminalistyka. Zarys wykładu*, Zakamycze 1998, s. 48.

⁹ St. Czerw (red.), *Technika kryminalistyczna*, cz. 2, Szczytno 1986, s. 206.

Jak najszybsze dotarcie do miejsca zdarzenia i jego prawidłowe zabezpieczenie prowadzi do uzyskania możliwie najobszerniejszego materiału dowodowego, a w konsekwencji do bardziej szczegółowego wyjaśnienia sprawy.

2.3. Formy zabezpieczenia miejsca zdarzenia

Podczas ochrony miejsca zdarzenia stosuje się dwie formy: osobową i techniczną¹⁰.

Ryc. 1. Formy zabezpieczenia miejsca zdarzenia

Źródło: Opracowanie własne.

Forma osobowa obejmuje zaangażowanie ludzi o odpowiednich predyspozycjach i kwalifikacjach. Realizowana jest przez wystawienie posterunków i strzeżenie granic miejsca zdarzenia celem niedopuszczenia osób postronnych. Natomiast forma techniczna obejmuje wykorzystanie taśm, lin, płotków do zabezpieczenia miejsca zdarzenia, a także środków i innych przedmiotów do zabezpieczenia śladów przed zniszczeniem. W praktyce obie formy najczęściej stosowane są łącznie.

Fot. 1. Przykład technicznego zabezpieczenia miejsca zdarzenia

¹⁰ St. Czerw, *Kryminalistyczne badanie miejsca zdarzeń...*, dz. cyt., s. 79.

2.4. Czynności policjanta zabezpieczającego miejsce zdarzenia do czasu oględzin

Analizując literaturę przedmiotu oraz przykłady z praktyki terenowej, można wyodrębnić następujące czynności, jakie policjant powinien wykonać na miejscu zdarzenia, i są to:

- 1) ocena sytuacji na miejscu zdarzenia poprzez ustalenie jego rodzaju i przewidywanego rozwoju¹¹,
- 2) ratowanie życia i zdrowia ludzi oraz ograniczenie ewentualnych zagrożeń dla otoczenia¹² (czynności te obejmują udzielenie lub zorganizowanie pomocy medycznej uczestnikom zdarzenia, ewakuowanie osób z miejsc zagrożonych, zabezpieczenie mienia narażonego na zniszczenie lub utratę, organizowanie akcji ratowniczej oraz kierowanie nią do czasu przybycia odpowiednich służb),
- 3) ochrona miejsca przestępstwa przed zmianami za pomocą środków będących w dyspozycji policjantów poprzez:
 - a) wstępne określenie obszaru, na którym mogą znajdować się ślady kryminalistyczne i dowody przestępstwa, a następnie zastosowanie odpowiednich form zabezpieczenia miejsca zdarzenia,
 - b) usunięcie z wyznaczonego terenu wszystkich niepożądanych osób,
 - c) dopilnowanie, aby przedstawiciele organów państwowych lub samorządowych, przedstawiciele innych służb poza prowadzącymi akcją ratowniczą, przedstawiciele inspekcji lub instytucji, mediów lub jakiegokolwiek inne osoby nie wchodziły na wyznaczony obszar oględzin¹³,
 - d) egzekwowanie zakazu wstępu na wyznaczony obszar przed ustaleniem i oznakowaniem drogi poruszania się po miejscu zdarzenia nazywanej „ścieżką powszechnego dostępu” (w razie konieczności ponownego wejścia wchodzący powinien poruszać się po tej właśnie drodze)¹⁴,
 - e) zabezpieczenie śladów i dowodów przestępstwa przed negatywnym wpływem warunków atmosferycznych, a także dbanie, aby powyższe ślady i dowody nie uległy utracie lub zniekształceniu, albo przemieszczeniu przez osoby lub zwierzęta,
- 4) stały kontakt z dyżurnym jednostki organizacyjnej Policji i przekazywanie bieżącej informacji o sytuacji na miejscu zdarzenia, a w szczególności o:
 - a) podjętych samodzielnie ratowniczych działaniach zabezpieczających oraz o ich rezultatach,

¹¹ J. Gąsiorowski, dz. cyt., s. 40.

¹² Zarządzenie nr 1426 Komendanta Głównego Policji z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie metodyki wykonywania czynności dochodzeniowo-śledczych przez służby policyjne wyznaczone do wykrywania przestępstw i ścigania ich sprawców (Dz.Urz. KGP z 2005 r. Nr 1, poz. 1).

¹³ Tamże.

¹⁴ M. Betlejewski, dz. cyt., s. 76.

- b) niezbędnym zakresie dalszych działań,
- c) potrzebie skierowania na miejsce przestępstwa innych policjantów lub wykorzystania innych środków technicznych dla zabezpieczenia miejsca przestępstwa albo ochrony śladów kryminalistycznych i dowodów przestępstwa,

Fot. 2. Przyjęcie przez dyżurnego jednostki bieżącej informacji o sytuacji na miejscu zdarzenia

- 5) dokumentowanie w notatniku służbowym oraz w notatkach urzędowych przebiegu i wyników czynności dokonanych na miejscu przestępstwa, a w szczególności:
 - a) ustalonych danych personalnych i adresowych osób związanych z przestępstwem lub mogących mieć z nim związek (pokrzywdzony, świadkowie, sprawca itp.),
 - b) ustalonych okoliczności przestępstwa,
 - c) ustalonych zmian, jakie zaistniały na miejscu przestępstwa po jego popełnieniu,
 - d) wykonanych własnych czynności i działań mających na celu ochronę lub zabezpieczenie materiału dowodowego (zwłok, śladów kryminalistycznych i dowodów przestępstwa) znajdującego się na miejscu przestępstwa przed utratą, zniekształceniem, zniszczeniem lub przemieszczeniem, a także dokładne odnotowywanie:
 - a) wszystkich uprawnionych osób, zarówno funkcjonariuszy Policji, jak i przedstawicieli innych organów, służb lub inspekcji wchodzących na wyznaczony obszar miejsca przestępstwa,
 - b) pojazdów przekraczających jego granice z uwzględnieniem daty i dokładnej godziny ich przybycia, przyczyny i celu wejścia lub wjazdu na obszar chroniony oraz daty i godziny jego opuszczenia¹⁵.

¹⁵ *Procedury postępowania Policji podczas organizowania i przeprowadzania oględzin miejsca przestępstwa z dnia 7 sierpnia 2001 r. (L.dz. Ad-1078/2001).*

Fot. 3. Rozpytanie świadków i notowanie w notatniku służbowym poczynionych ustaleń

3. Czynności policjanta na miejscu wybranych zdarzeń

Policjanci zabezpieczający miejsce zdarzenia do czasu oględzin po określeniu rodzaju zdarzenia powinni postępować zgodnie z ogólnie przyjętymi wytycznymi, co pozwoli na właściwe zabezpieczenie miejsca przestępstwa.

Czynności policjanta na miejscu kradzieży z włamaniem:

- 1) zorientuj się w zastanej sytuacji na miejscu przestępstwa,
- 2) oceń, czy istnieje szansa skutecznego pościgu. Jeżeli tak, to:
 - a) poproś osobę godną zaufania (najlepiej pokrzywdzonego lub inne osoby, np. żołnierza, lekarza), aby zabezpieczyła miejsce zdarzenia do czasu przybycia innych funkcjonariuszy,
 - b) ustal w rozmowie ze świadkami kierunek ucieczki z miejsca kradzieży, czas tej ucieczki, rodzaj środka lokomocji, dane dotyczące liczby sprawców, ich wyglądu itd.,
 - c) udaj się niezwłocznie w pościg za włamywaczem aż do jego ujęcia lub wyczerpania możliwości zatrzymania,
 - d) staraj się utrzymać stałą łączność z dyżurnym jednostki,
- 3) dokonaj penetracji miejsca kradzieży z włamaniem i najbliższej okolicy w poszukiwaniu śladów (np. narzędzi włamania),
- 4) oddal z miejsca zdarzenia osoby postronne,
- 5) ustal bezpośrednich lub pośrednich świadków zdarzenia,
- 6) zanotuj w notatniku służbowym ich nazwiska i adresy (w miarę możliwości również ich wypowiedzi),
- 7) zabezpiecz resztę mienia przed zniszczeniem lub kradzieżą,

- 8) dokonaj kryminalistycznego zabezpieczenia całego miejsca zdarzenia do czasu oględzin (ślady, położenie przedmiotów),
- 9) złóż meldunek kierownikowi grupy operacyjno-procesowej o wykonanych czynnościach i poczynionych ustaleniach,
- 10) wykonaj wszystkie czynności zlecone ci przez kierownika grupy,
- 11) sporządź szczegółową notatkę urzędową z wykonanych czynności.

Fot. 4. i 5. Miejsce kradzieży z włamaniem do kaplicy ewangelickiej w Bogatyni

Źródło: www.zgorzelec.wfp.pl, według stanu na 29 maja 2009 r.

Czynności policjanta po otrzymaniu informacji o rozboju w warunkach dających szansę na pościg:

- 1) zorientuj się w zastanej sytuacji na miejscu przestępstwa,
- 2) udziel pokrzywdzonemu pomocy przedlekarskiej (w razie potrzeby zorganizuj pomoc lekarską),
- 3) wysłuchaj uważnie wypowiedzi pokrzywdzonego,
- 4) ustal podstawowe informacje o zdarzeniu, tj.:
 - a) nazwisko, imię i adres pokrzywdzonego,
 - b) czas dokonania rozboju,
 - c) miejsce przestępstwa,
 - d) wygląd, rodzaj i szacunkową wartość utraconych przedmiotów,
 - e) liczbę sprawców przestępstwa i sposób ich działania,
 - f) wygląd sprawców i kierunek ich ucieczki,
- 5) zanotuj w notatniku ustalone dane,
- 6) powiadom dyżurnego jednostki o otrzymanych informacjach,
- 7) udaj się niezwłocznie w pościg za sprawcą rozboju (jeżeli stan zdrowia pokrzywdzonego pozwala, włącz go także do akcji pościgowej),
- 8) utrzymuj stałą łączność z dyżurnym,
- 9) prowadź pościg za sprawcą aż do jego ujęcia lub wyczerpania możliwości zatrzymania,
- 10) sporządź szczegółową notatkę urzędową z wykonanych czynności.

Czynności policjanta po zatrzymaniu sprawcy rozboju na miejscu przestępstwa lub w trakcie pościgu:

- 1) przygotuj broń służbową do ewentualnego użycia,
- 2) ostrzeż zatrzymanego przed podejmowaniem prób ataku lub dalszej ucieczki,
- 3) ostrożnie zbliż się do podejrzanego osobnika i wydaj mu polecenie uniesienia rąk,
- 4) nałóż kajdanki zatrzymanemu,
- 5) dokonaj przeszukania jego odzieży i ewentualnie bagażu,
- 6) zabezpiecz niebezpieczne narzędzia i inne znalezione dowody rzeczowe,
- 7) ustal dane personalne zatrzymanego,
- 8) powiadom dyżurnego jednostki o zatrzymaniu sprawcy rozboju,
- 9) dowieź zatrzymanego do najbliższej jednostki Policji,
- 10) sporządź dokumentację procesową z wykonanych czynności.

Czynności policjanta po otrzymaniu wiadomości o rozboju w warunkach wykluczających pościg:

- 1) zorientuj się w zastanej sytuacji na miejscu przestępstwa,
- 2) udziel pokrzywdzonemu pomocy przedlekarskiej (w razie potrzeby zorganizuj pomoc lekarską),
- 3) wysłuchaj uważnie wypowiedzi pokrzywdzonego,
- 4) ustal podstawowe informacje o zdarzeniu, tj.:
 - a) nazwisko, imię i adres pokrzywdzonego,
 - b) czas dokonania rozboju,
 - c) miejsce przestępstwa,
 - d) wygląd, rodzaj i szacunkową wartość utraconych przedmiotów,
 - e) liczbę sprawców przestępstwa i sposób ich działania,
 - f) wygląd sprawców i kierunek ich ucieczki,
 - g) powód późnego zgłoszenia o przestępstwie (ewentualnie).
- 5) zanotuj w notatniku ustalone dane,
- 6) powiadom dyżurnego jednostki o otrzymanych informacjach,
- 7) zbadaj, czy na wskazanym miejscu są jakieś ślady, jeżeli tak – to zabezpiecz je przed zniszczeniem,
- 8) pozostań na miejscu zdarzenia do czasu przybycia zespołu oględzinowego – zabezpiecz to miejsce,
- 9) złóż meldunek kierownikowi grupy operacyjno-procesowej o wykonanych czynnościach i poczynionych ustaleniach,
- 10) sporządź szczegółową notatkę urzędową z wykonanych czynności.

Czynności policjanta zabezpieczającego miejsce zabójstwa w pomieszczeniu:

- 1) zorientuj się w zastanej sytuacji na miejscu przestępstwa,

- 2) ustal, czy masz do czynienia ze zwłokami; jeżeli osoba daje oznaki życia, udziel pokrzywdzonemu pomocy przedlekarskiej (w razie potrzeby zorganizuj pomoc lekarską),
- 3) oddal osoby postronne,
- 4) nie wpuszczaj nikogo do pomieszczenia, w którym są zwłoki,
- 5) ustal zmiany, jakich dokonano przed przybyciem Policji, oraz powody ich dokonania,
- 6) sprawdź, w jakim położeniu są okna i drzwi wiodące do pomieszczenia, a także stan ich zamknięcia,
- 7) postaraj się ujawnić wszystkie ślady i zabezpiecz je przed zniszczeniem do czasu oględzin,
- 8) staraj się ustalić dane personalne denata, ewentualnie, kto ostatni go widział,
- 9) złóż meldunek kierownikowi grupy operacyjno-procesowej o wykonanych czynnościach i poczynionych ustaleniach,
- 10) sporządź szczegółową notatkę urzędową z wykonanych czynności.

Fot. 6. i 7. Miejsce zabójstwa

Czynności policjanta na miejscu zgwałcenia:

- 1) zorientuj się w zastanej sytuacji na miejscu przestępstwa,
- 2) udziel pokrzywdzonemu pomocy przedlekarskiej (w razie potrzeby zorganizuj pomoc lekarską),
- 3) wysłuchaj uważnie wypowiedzi pokrzywdzonego,
- 4) ustal podstawowe informacje o zdarzeniu, tj.:
 - a) nazwisko, imię i adres pokrzywdzonego,
 - b) czas popełnienia czynu,
 - c) miejsce przestępstwa,
 - d) okoliczności dokonania zgwałcenia,
- 5) zanotuj w notatniku ustalone dane,
- 6) powiadom dyżurnego jednostki o otrzymanych informacjach,

- 7) przystap niezwłocznie do wykonywania dalszych czynności niecierpiących zwłoki (np. udaj się w pościg, ustal rysopis sprawcy), w zależności od wyników analizy pierwszej informacji,
- 8) sporządź szczegółową notatkę urzędową z wykonanych czynności.

Czynności policjanta podczas zabezpieczenia miejsca zdarzenia, na którym użyto broni palnej:

- 1) zorientuj się w zastanej sytuacji na miejscu przestępstwa,
- 2) udziel pokrzywdzonemu pomocy przedlekarskiej (w razie potrzeby zorganizuj pomoc lekarską),
- 3) zanotuj w notatniku, kto i o czym informuje,
- 4) powiadom dyżurnego jednostki o otrzymanych informacjach,
- 5) w miarę możliwości zatrzymaj sprawcę użycia broni palnej lub udaj się za nim w pościg (w tym przypadku poproś o pomoc osobę godną zaufania),
- 6) w razie zatrzymania sprawcy zachowaj szczególne środki ostrożności, przeszukaj go, niebezpieczne narzędzia i broń zabezpiecz,
- 7) zamknij dostęp do miejsca zdarzenia w możliwie największym obszarze,
- 8) zabezpiecz wszystkie ślady przed zniszczeniem do czasu oględzin,
- 9) zgromadź dostępne ci informacje o zdarzeniu, jego przebiegu, świadkach i innych uczestnikach zdarzenia,
- 10) złóż meldunek kierownikowi grupy operacyjno-procesowej o wykonanych czynnościach i poczynionych ustaleniach,
- 11) sporządź szczegółową notatkę urzędową z wykonanych czynności.

Czynności policjanta po otrzymaniu informacji o pożarze:

- 1) zorientuj się w zastanej sytuacji na miejscu przestępstwa,
- 2) udziel pokrzywdzonemu pomocy przedlekarskiej (w razie potrzeby zorganizuj pomoc lekarską),
- 3) ustal podstawowe informacje o zdarzeniu, tj.:
 - a) nazwisko, imię i adres zgłaszającego,
 - b) czas zgłoszenia o pożarze,
 - c) ognisko pożaru,
 - d) czas wybuchu pożaru,
 - e) kierunek wiatru,
 - f) kolor dymu,
- 4) zanotuj w notatniku ustalone dane,
- 5) poinformuj o zdarzeniu straż pożarną i dyżurnego jednostki,
- 6) zorganizuj akcję gaśniczą do czasu przybycia straży pożarnej,
- 7) usuń osoby postronne,
- 8) zabezpiecz mienie przed zniszczeniem lub kradzieżą,
- 9) zabezpiecz miejsce zdarzenia przed zniszczeniem śladów,

- 10) po przybyciu straży pożarnej złóż dowódcy meldunek zawierający następujące informacje:
 - a) czy jest zagrożone życie ludzkie,
 - b) rodzaj obiektu, w którym wybuchł pożar,
 - c) ewentualny czas wybuchu pożaru,
 - d) najbliższe ujęcie wody, dojazd do niego,
 - e) ewentualnie inne dane ważne dla akcji gaśniczej,
- 11) złóż meldunek kierownikowi grupy operacyjno-procesowej o wykonanych czynnościach i poczynionych ustaleniach,
- 12) sporządź szczegółową notatkę urzędową z wykonanych czynności¹⁶.

Fot. 8. Miejsce pożaru stodoły

4. Dokumentowanie czynności zabezpieczających

Policjant zabezpieczający miejsce zdarzenia do czasu oględzin jest zobligowany do udokumentowania wykonanych przez siebie czynności i poczynionych ustaleń. Dokumentacja ta obejmuje zapis w notatniku służbowym oraz sporządzenie dokładnej i wyczerpującej notatki urzędowej.

Notatka urzędowa z zabezpieczenia miejsca zdarzenia powinna zawierać następujące elementy:

- stopień, imię i nazwisko osoby sporządzającej notatkę oraz nazwę jednostki Policji,
- miejsce i datę sporządzenia notatki,

¹⁶ Algorytmy czynności opisane w rozdziale 3. zostały opracowane na podstawie: H. Grzywna, *Postępowanie na miejscu przestępstwa kryminalnego*, [w:] K. Łaskiewicz (red.), *Podręcznik policjanta służby prewencyjnej*, cz. 2, Szczytno 2004, s. 64–65 oraz M. Kowalski, *Taktyka postępowania policjanta na miejscu określonych zdarzeń*, Słupsk 1999, s. 20–21.

- kiedy, kto i z czyjej inicjatywy udał się na miejsce zdarzenia,
- jaką sytuację i kogo zastał na miejscu zdarzenia,
- komu i jakiej udzielił pomocy,
- podjęte działania zapobiegające powstaniu dalszych szkód,
- dokładne określenie czasu i miejsca zdarzenia,
- ustalenia co do osób pokrzywdzonych, świadków i sprawców,
- jakie powstały skutki (szkody) w wyniku zdarzenia,
- jakie dowody (ślady) ujawniono oraz jakie podjęto czynności celem ich zabezpieczenia,
- jakich śladów (dowodów) nie zdołano zabezpieczyć i dlaczego,
- komu przekazano informacje dotyczące zabezpieczenia miejsca zdarzenia,
- ewentualne spostrzeżenia i wnioski dotyczące przebiegu zdarzenia i sprawcy oraz inne dokumenty, które załączono do notatki,
- podpis sporządzającego notatkę¹⁷.

5. Udzielanie informacji przedstawicielom środków masowego przekazu

W obecnych czasach obserwuje się bardzo duże zainteresowanie przedstawicieli mediów zdarzeniami o charakterze przestępczym. Dziennikarze bardzo często pojawiają się na miejscach zdarzeń i dążą do ustalenia ich okoliczności. W tym celu zwracają się o udzielenie informacji do policjantów, którzy zabezpieczają miejsce zdarzenia.

W przypadku pojawienia się bezpośrednio na miejscu zdarzenia przedstawicieli środków masowego przekazu policjant udziela dziennikarzom informacji na ich wyraźne żądanie i po okazaniu przez nich legitymacji prasowej. Jeżeli na miejscu znajduje się kilku funkcjonariuszy Policji, informacji udziela kierujący działaniami lub wyznaczona przez niego osoba. Przekazywane informacje powinny stanowić jedynie ogólny zapis wykonywanego zadania i nie mogą zawierać danych, które posłużyłyby do formułowania sądów o winie uczestników zdarzenia lub do identyfikacji osób uczestniczących w zdarzeniu¹⁸.

¹⁷ A. Scheil, B. Właziński, *Czynności policjanta zabezpieczającego miejsce przestępstwa do czasu oględzin*, Słupsk 2003, s. 21–22.

¹⁸ Zarządzenie nr 1204 Komendanta Głównego Policji z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie form i metod działalności prasowo-informacyjnej w Policji (Dz.Urz. KGP Nr 23, poz. 203).

Załącznik

sierż. Jan Kowalski
Ogniwo Patrolowo-Interwencyjne
KMP w Słupsku

Słupsk, dn. 5.03.2009 r.

NOTATKA URZĘDOWA

W dniu 5.03.2009 r. pełniłem służbę w patrolu pieszym w godz. 14⁰⁰–22⁰⁰ na terenie Słupska wspólnie z sierż. Adamem Nowakiem. O godzinie 19⁰⁰ z polecenia dyżurnego KMP w Słupsku udaliśmy się na ul. M. Konopnickiej 3, gdzie prawdopodobnie dokonano kradzieży z włamaniem do kiosku „Ruchu”, celem zabezpieczenia tego miejsca do czasu oględzin.

Po przybyciu na miejsce zdarzenia o godz. 19¹⁵ zastaliśmy właściciela kiosku, który powiadomił o zaistniałym zdarzeniu dyżurnego. Dane właściciela:

Andrzej Biały

s. Edwarda i Ewy z d. Kot

ur. 25.05.1963 r. w Słupsku

zam. Słupsk, ul. Wolności 4/3

PESEL 63052505135

D.O.: DD 6567890 wyd. 13.10.1986 r. przez Prezydenta miasta Słupska.

W toku rozpytania właściciela kiosku ustalono, że kradzieży z włamaniem dokonano w nocy z 4 na 5.03.2009 r. w godz. 22⁰⁰–18⁰⁰. W dniu 4.03.2009 r. o godz. 22⁰⁰ właściciel zamknął kiosk na zamek patentowy. W dniu 5.03.2009 r. o godz. 18⁰⁰ stwierdził, że drzwi do kiosku są uchylone i zniszczone. Z kiosku skradziono 10 kartonów papierosów „Marlboro” o wartości 600 zł. Właściciel kiosku po ujawnieniu przestępstwa wszedł do kiosku i dotykał półek z towarami.

Następnie stwierdziliśmy, że drzwi wejściowe do kiosku są otwarte, zamek zabezpieczający drzwi nosi ślady uszkodzeń, futryna jest wygięta. Wewnątrz widać ogólny bałagan.

W trakcie penetracji terenu, przy drzwiach kiosku, na ziemi ujawniliśmy łom metalowy oraz pustą butelkę 0,5 l z napisem „Gorzka żołądkowa”.

Teren przyległy do kiosku, na którym ujawniliśmy ślady, otoczyliśmy taśmą zabezpieczającą celem niedopuszczenia osób postronnych.

Świadków zdarzenia nie ustaliliśmy.

O dokonanych ustaleniach i podjętych działaniach powiadomiliśmy dyżurnego jednostki.

Należy przypuszczać, że sprawca działań samodzielnie. Posługując się łomem, wyważył drzwi, po czym zabrał papierosy. Prawdopodobnie był pod wpływem alkoholu, gdyż pozostawił pustą butelkę po wódce. Następnie oddalił się w kierunku ul. A. Mickiewicza.

O godz. 20⁰⁰ na miejsce zdarzenia przybyła grupa operacyjno-procesowa. Kierownikowi grupy kom. Adamowi Malinowskiemu zdaliśmy relację z dokonanych ustaleń i podjętych czynności. O godz. 20²⁰ zameldowaliśmy dyżurnemu jednostki o zakończeniu czynności służbowych i udaliśmy się w rejon patrolu celem dalszego pełnienia służby.

Sporządził:

J. Kowalski

Wykaz fotografii

Fot. 1. Przykład technicznego zabezpieczenia miejsca zdarzenia	11
Fot. 2. Przyjęcie przez dyżurnego jednostki bieżącej informacji o sytuacji na miejscu zdarzenia	13
Fot. 3. Rozpytanie świadków i notowanie w notatniku służbowym poczynionych ustaleń	14
Fot. 4. i 5. Miejsce kradzieży z włamaniem do kaplicy ewangelickiej w Bogatyni	15
Fot. 6. i 7. Miejsce zabójstwa	17
Fot. 8. Miejsce pożaru stodoły	19

Bibliografia

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.).

Zarządzenie nr 1426 Komendanta Głównego Policji z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie metodyki wykonywania czynności dochodzeniowo-śledczych przez służby policyjne wyznaczone do wykrywania przestępstw i ścigania ich sprawców (Dz.Urz. KGP z 2005 r. Nr 1, poz. 1).

Zarządzenie nr 1204 Komendanta Głównego Policji z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie form i metod działalności prasowo-informacyjnej w Policji (Dz.Urz. KGP Nr 23, poz. 203).

Procedury postępowania Policji podczas organizowania i przeprowadzania oględzin miejsca przestępstwa z dnia 7 sierpnia 2001 r. (L.dz. Ad-1078/2001).

Czerw St. (red.), *Technika kryminalistyczna*, cz. 2, Szczytno 1986.

Dunaj B. (red.), *Słownik współczesnego języka polskiego*, Warszawa 1996.

Gąsiorowski J., *Oględziny miejsca zdarzenia. Aspekty prawne i kryminalistyczne*, Katowice 2005.

Hanausek T., *Kryminalistyka. Zarys wykładu*, Zakamycze 1998.

Hanausek T., *Zarys teorii wykrywania*, cz. 1, Warszawa 1978.

Kędzierski W. (red.), *Technika kryminalistyczna*, t. 1, Szczytno 1993.

Kędzierski W. (red.), *Technika kryminalistyczna*, t. 1, Szczytno 2007.

Kowalski M., *Taktyka postępowania policjanta na miejscu określonych zdarzeń*, Słupsk 1999.

Łaskiewicz K. (red.), *Podręcznik policjanta służby prewencyjnej*, cz. 2, Szczytno 2004.

Scheil A., Właziński B., *Czynności policjanta zabezpieczającego miejsce przestępstwa do czasu oględzin*, Słupsk 2003.

www.zgorzelec.wfp.pl, według stanu na 29 maja 2009 r.